

دولت الکترونیک ضد فساد اداری

دولت الکترونیک به دلیل ایجاد شفافیت در عملکردها به صورت طبیعی ضد فساد اداری عمل می‌کند.

همشهری آنلاین - حمید ضیایی‌پرور: دولت الکترونیک به دلیل ایجاد شفافیت در عملکردها به صورت طبیعی ضد فساد اداری عمل می‌کند.

اساسا فساد اداری در جایی گسترش می‌یابد که همه چیز پشت درهای بسته انجام می‌شود، مردم را به درون پروسه‌های اداری راهی نیست و درباره کارها و فعالیت‌ها و وظایف کارگزاران اداری، اطلاعات دقیق و شفافی منتشر نشده است.

فرض کنید قرار است در یک دستگاه اداری مناقصه یا مزایده‌ای برگزار شود، قانون می‌گوید باید اطلاعات این مزایده‌ها و مناقصه‌ها در رسانه‌ها منتشر شود، آنهایی که به پیچ‌وخم و نکته‌های باریک‌تر از مو وارد هستند، می‌دانند که می‌توان با انتشار یک آگهی در یک نشریه کم تیراژ در یک صفحه پرت سر و ته ماجرا را هم آورد و بعد هم قضیه را آن‌طور که خودشان می‌خواهند جلو برد. هیچ ایراد قانونی نیز به موضوع وارد نیست و اساسا کسی متوجه مسئله نخواهد شد و نه خانی آمده و نه خانی رفته است.

اما اگر همین پروسه الکترونیک شود و سازمان مجبور باشد اطلاعات مزایده‌ها و مناقصه‌ها را در دوره‌های زمانی مشخص روی وبسایت سازمان منتشر سازد، همگان به این اطلاعات دسترسی پیدا خواهند کرد و بعد وقتی این موضوع سیستماتیک شد، کم‌کم امکان هرگونه سوءاستفاده از این نوع اطلاعات یا محبوس کردن اطلاعات از بین خواهد رفت.

به عبارت دیگر امروزه یکی از مصادیق برجسته فساد اداری، رانت اطلاعاتی است؛ رانت اطلاعاتی یعنی یک کارگزار اجرایی به اطلاعاتی دسترسی دارد که دیگران ندارند و همین منجر به ایجاد یکسری امتیازها برای او می‌شود که سرچشمه اغلب موارد فسادانگیز در همین جاها شکل می‌گیرد.

دولت الکترونیک همچنین با فراهم کردن زمینه ارتباط غیرانسانی، یعنی ارتباطات راه دور، ارسال و مراسلات سیستماتیک و روش‌های خدمات غیرحضور، راه کارشکنی یا سوءاستفاده از موقعیت توسط کارکنان در معرض رشوه و فساد یا کم‌کاری و تخلف را مسدود می‌سازد.

چه بسا بسیاری از موارد تخلفات و مفسده‌های اداری مرتبط با مراجعات فراوان و مکرر ارباب رجوع به ادارات و سازمان‌های دولتی بوده باشد و حتی شاید در بسیاری از این موارد کارکنان شروع‌کننده تخلف مذکور نبوده باشند. دولت الکترونیک همچنین با تعریف و تدقیق روند امور و تعداد حجم فعالیت‌هایی که هر بخش و نیرو باید انجام دهد، زمینه کاهش سوءاستفاده‌های احتمالی را در سازوکارهای دولتی فراهم کرده و باعث افزایش بهره‌وری سازمانی نیز می‌شود.

بی‌جهت نیست که بین کاهش فساد اداری و استقرار سامانه‌های الکترونیک پیشرفته برای اطلاع رسانی و خدمات الکترونیک در دستگاه‌ها رابطه مستقیم به وجود آمده است؛ به عبارت دیگر هر چقدر یک دستگاه الکترونیک‌تر شده، میزان فساد در آن دستگاه هم کاهش پیدا کرده است.

بررسی‌های سازمان بازرسی کل کشور نیز همین یافته را تأیید می‌کند. مثلاً شهرداری تهران اخیراً در میان ده‌ها دستگاه دولتی موفق به کسب رتبه برتر کاهش فساد اداری شد. البته جالب است بدانید که همین سازمان یعنی شهرداری تهران در نخستین و دومین جشنواره تسما (تولید و سازماندهی محتوای الکترونیکی) که توسط شورای عالی اطلاع‌رسانی برگزار می‌شود رتبه اول را به دست آورده است. بین کسب این رتبه در زمینه یکی از فعالیت‌های خدمات الکترونیک و آن مقام در زمینه مبارزه با فساد اداری ارتباط معناداری وجود دارد؛ معنای این پیام این است که برای مبارزه فراگیر و سیستماتیک با فساد اداری در کشور چاره‌ای جز پیاده‌سازی کامل طرح بر زمین مانده دولت الکترونیک وجود ندارد.